

Par av samma kön, fri rörlighet för EU-medborgare, invandring och asyl

All diskriminering på grund av bland annat [...] sexuell läggning ska vara förbjuden.

Varje unionsmedborgare har rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

Rätten till asyl ska garanteras [...]

Var och en har rätt till respekt för sitt [...] familjeliv.

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (artiklarna 21, 45, 18, 7)

Kan en person i ett par av samma kön återförenas med sin partner i en annan medlemsstat?

En person som vill flytta till en EU-medlemsstat, endera från en annan medlemsstat eller från ett tredjeland, har ofta rätt att ta med sig sin maka/make. Par av samma kön besitter emellertid inte alltid denna rättighet ens om de har ingått registrerat partnerskap eller äktenskap. Det är upp till varje enskild medlemsstat (inte EU) att besluta om man tillåter eller erkänner äktenskap eller partnerskap mellan par av samma kön.

Enligt artikel 6.2 i EG-fördraget måste medlemsstaterna respektera de mänskliga rättigheterna vid tillämpningen av gemenskapslagstiftningen, inklusive förbudet mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Även om medlemsstaterna inte är skyldiga att tillåta eller erkänna partnerskap eller äktenskap mellan par av samma kön enligt gemenskapslagstiftningen, så är de alltså skyldiga att behandla par av samma kön likadant som par av olika kön vid tillämpning av gemenskapslagstiftningen (inklusive lagen om fri rörlighet, invandring och asyl).

Rättigheterna för par av samma kön beror på deras relation till medlemsstaterna. Enligt gemenskapslagstiftningen delas individer in i tre kategorier: EU-medborgare som flyttar till en annan EU-medlemsstat, tredjelandsmedborgare och individer som söker internationellt skydd.

A. EU-medborgare

Enligt **direktivet om fri rörlighet 2004/38/EG** har en EU-medborgare rätt att på vissa villkor flytta och bosätta sig inom EU tillsammans med sin maka/make. Om värdlandet likställer registrerade partnerskap med äktenskap så har registrerade partner samma rättigheter som "makar" inom ramen för detta direktiv.

En medborgare har rätt att uppehålla sig i en annan medlemsstat i upp till tre månader. Om medborgaren vill stanna längre måste denne vara **anställd, student eller ekonomiskt oberoende**. En medborgare kan ta med sig sin maka/make för uppehålla i värdmedlemsstaten, även om makan/maken själv inte tillhör någon av ovannämnda kategorier. Om värdmedlemsstaten inte erkänner äktenskap eller partnerskap mellan par av samma kön har denna person emellertid bara rätt att återförenas med sin partner om han/hon själv tillhör en av dessa kategorier.

En medborgare med en partner av samma kön som vill bosätta sig i en annan EU-medlemsstat kan hamna i någon av nedanstående tre situationer:

1. Äktenskap. Om paret har ingått äktenskap i hemlandet och värdlandet erkänner giltigheten av äktenskap mellan personer av samma kön så har makan/maken rätt att återförenas med sin partner inom ramen för

direktivet om fri rörlighet. I nuläget kan par av samma kön ingå äktenskap i Belgien, Nederländerna, Spanien och Sverige. Minst 11 medlemsstater (Estland, Grekland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Portugal, Slovakien och Slovenien) verkar emellertid inte erkänna giltigheten hos äktenskap mellan personer av samma kön. I dessa stater erkänns makar av samma kön förmodligen inte som "makar".

2. Registrerade partnerskap. Om paret har ingått registrerat partnerskap i hemlandet så kan en person få återförenas med sin partner i värdlandet som "maka/make". Detta beror dock på hur värdlandet ställer sig till registrerade partnerskap.

a. Inom ramen för direktivet om fri rörlighet har en person rätt att återförenas med sin partner som "maka/make" om registrerade partnerskap likställs med äktenskap i värdlandets nationella lagstiftning.

I sex medlemsstater tillåts registrerade partnerskap som är likställda med äktenskap (Tjeckien, Danmark, Finland, Ungern, Rumänien och Förenade kungariket).

b. Om värdlandet inte likställer registrerade partnerskap med äktenskap så hamnar paret inom ramen för bestämmelserna om oregistrerade ("de facto") partner i ett "varaktigt förhållande".

I gemenskapslagstiftningen åläggs medlemsstaterna ingen skyldighet att tillåta eller erkänna registrerade partnerskap.

3. Oregistrerade (de facto) partnerskap. Om värdlandet inte erkänner äktenskap eller partnerskap mellan par av samma kön, eller om paret helt enkelt inte har formaliserat sitt förhållande, faller det inom ramen för bestämmelserna om oregistrerade partnerskap. Oregistrerade partner har inte samma rätt att återförenas med sin partner som en maka/make. I direktivet om fri rörlighet åläggs medlemsstaterna i stället att "underlätta inresa och uppehåll" för oregistrerade partner som är i ett "varaktigt förhållande". Detta gäller i samma grad för såväl par av samma kön som par av motsatt kön. Denna bestämmelse är inte lika tydlig som den konkreta rätt som en "maka/make" har att återförenas med sin partner, och dessa par måste bevisa att förhållandet är "varaktigt".

B. Tredjelandsmedborgare

Direktivet om rätt till familjeåterförening 2003/86/EG gäller när båda personerna är tredjelandsmedborgare (inte medborgare i en EU-medlemsstat). Enligt direktivet om rätt till familjeåterförening har makar som är tredjelandsmedborgare rätt att återförenas med tredjelandsmedborgare som vistas lagligen på en medlemsstats territorium. Medlemsstaterna åläggs emellertid inte uttryckligen att låta denna rättighet omfatta personer av samma kön i ett registrerat (eller oregistrerat) partnerskap.

C. Individer som söker internationellt skydd

I kvalifikationsdirektivet 2004/83/EG fastställs villkoren för när medlemsstaterna bör erbjuda tredjelandsmedborgare asyl eller internationellt skydd. Personer som riskerar förföljelse i sitt hemland (däribland på grund av sexuell läggning) ska kunna få sådant skydd. Medlemsstaterna får välja om man vill låta en partner av samma kön återförenas med den person som erbjuds skydd. Nio medlemsstater tillåter detta, på vissa villkor (Belgien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Finland, Luxemburg, Nederländerna, Spanien och Förenade kungariket). I 14 medlemsstater tillåter man det inte, och i fyra andra medlemsstater är situationen oklar.

Detta informationsblad baseras på rapporten "Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States Part I – Legal Analysis" (Homofobi och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet i EU:s medlemsstater – del 1 Analys av rättsläget) publicerad av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) i juni 2008.

Den fullständiga rapporten finns på: <http://fra.europa.eu>.

Alla publikationer från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter kan beställas kostnadsfritt via byråns webbplats.

Om det finns några frågor om denna översättning så titta i den engelska versionen som är originalet och den officiella versionen av dokumentet.